

НОВА ВІДПУСТКА ДЛЯ ТАТА: НАДАЄМО НА ПРАКТИЦІ

Із цієї статті ви дізнаєтеся:

- яка нова соціальна відпустка тепер має надаватися працівникам при народженні дітей;
- кому можна надати цю відпустку і яким чином працівники повинні підтверджувати своє право на таку відпустку;
- яка максимальна тривалість нової відпустки та які документи потрібно оформити для її надання;
- за яких умов відпустка може надаватися не тільки батькові новонародженої дитини, але й іншим членам сім'ї.

Цього року відбулося чимало змін у трудовому законодавстві. Зокрема, з'явився новий вид оплачуваної соціальної відпустки. Ця відпустка надається при народженні дитини її батькові або ж іншому близькому родичеві, якщо мати або батько дитини є одинокими батьками. Розглянемо у всіх подробицях, як має оформлятися

така відпустка і які моменти потрібно взяти до уваги роботодавцеві.

Нормативна база

Новий вид відпустки запроваджено Законом від 15.04.21 р. № 1402-IX (далі – Закон № 1402), що

набув чинності з **09.05.21 р.** Цей закон уніс зміни до Закону від 15.11.96 р. № 504/96-ВР «Про відпустки» (далі – Закон № 504), доповнивши його новою ст. 19¹, яка називається «Відпустка при народженні дитини». У цій статті зазначено, що порядок надання відпустки встановлюється Кабміном.

На замітку! Починаючи з 9 травня 2021 року (дати набуття чинності Закону № 1402) особи, які мають право на нову відпустку, можуть ним скористатися.

Відповідний порядок КМУ має був розробити в місячний строк із моменту набуття чинності Закону № 1402. З невеликим запізненням такий порядок був затверджений постановою КМУ від 07.07.21 р. № 693 (далі – Порядок № 693). Порядок № 693 набув чинності з 10.07.21 р. («Урядовий кур'єр» від 10.07.21 р. № 132).

Правила надання нової відпустки

У таблиці нижче ми наводимо інформацію, якою слід користуватися як підказкою, якщо до вас звернувся працівник, який бажає отримати відпустку при народженні дитини.

Таблиця 1. **Що треба знати роботодавцеві про нову відпустку**

Відпустка при народженні дитини (ст. 19 ¹ Закону № 504)	
Вид відпустки	Соціальна відпустка. Є разовою – надається при народженні дитини
Тривалість відпустки	До 14 календарних днів* (далі – к. д.) (без урахування святкових і неробочих днів**)
Можливість поділу на частини та отримання грошової компенсації	Немає (п. 5 Порядку № 693) Цю відпустку не можна ділити на частини і грошова компенсація за неї не виплачується, якщо працівник не скористався своїм правом на відпустку
Період надання відпустки	Протягом 3 місяців із дати народження дитини (ч. 1 ст. 19 ¹ Закону № 504), проте відпустка має бути використана працівником не пізніше 104-го дня з дати народження дитини (п. 4 Порядку № 693)***
Категорії працівників, які мають право на таку відпустку****	<ol style="list-style-type: none"> 1. Батько дитини, який перебуває в законному шлюбі з матір'ю дитини, а також який не перебуває в зареєстрованому шлюбі з матір'ю дитини – за умови, що вони спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. 2. Баба або дід або ж інший повнолітній родич дитини, який фактично здійснює догляд за дитиною, мати (батько) якої є одинокою матір'ю (одиноким батьком)
* Формулювання «до 14 к. д.» дозволяє зробити висновок, що відпустка може бути надана і меншою тривалістю, якщо так побажає працівник, зазначивши це у своїй заяві на відпустку.	
** Перелік святкових і неробочих днів наведено у ст. 73 КЗпП.	
*** Скоріше за все, мається на увазі, що дата закінчення такої відпустки не повинна «виходити» за 104-денний строк. Тобто працівникові не варто тягнути з поданням заяви на відпустку до останнього дня 3-місячного строку.	
**** Відпустка може бути надана тільки комусь одному з родичів дитини (тобто або батькові, або іншому родичеві).	

Документальне оформлення відпустки

Для оформлення відпустки працівник повинен написати **заяву**. У заяві необхідно зазначити тривалість відпустки – максимум 14 к. д. (ч. 3, 4 ст. 19¹ Закону № 504). Працівник може попросити і менше, проте **нагадайте йому**, що дні, які залишилися невикористаними, він узяти вже не зможе – ні у вигляді відпустки, ні у вигляді грошової компенсації.

Крім заяви необхідно подати роботодавцеві **документи, що підтверджують право на відпустку**. Перелік документів залежатиме від конкретної ситуації (див. табл. 2). Але в будь-якій ситуації працівникові потрібно буде подати копію документа, що підтверджує факт народження дитини, а саме (ч. 5 ст. 19¹ Закону № 504):

- або документ, необхідний для державної реєстрації народження дитини (це, як правило, медичне свідоцтво про народження фор-

ми № 103/о, затвердженої наказом МОЗ від 08.08.06 р. № 545, яке видається пологовим будинком при виписці);

- або свідоцтво про народження дитини, видане органом РАЦС.

❓ Що робити, коли тато хоче взяти відпустку відразу після народження малюка, а документів, які підтверджують факт народження у нього дитини, поки що немає?

Законодавець передбачив такий випадок і зазначив, що документ, який підтверджує факт народження дитини, може бути поданий роботодавцеві не одночасно із заявою про надання відпустки, а **протягом 30 к. д.** з дня виходу працівника у відпустку (ч. 5 ст. 19¹ Закону № 504).

Проте ця норма Закону № 504 найбільше викликала сумніви і розбіжності: як надати працівникові відпустку, не маючи підтвердного документа? А якщо потім виявиться, що відпустка надана незаконно (наприклад, уже пропущено 3-місячний строк із дати народження дитини)?

Саме тому в Порядку № 693 цей момент був «підкоригований»: документи, що підтверджують факт народження дитини, потрібно подавати одночасно з поданням заяви на відпустку (п. 6–9 Порядку № 693). Тобто піти у відпустку в день народження дитини без підтвердних документів працівник не зможе.

Отже, наведемо перелік документів, який повинен надати працівник для оформлення відпустки, з урахуванням конкретної ситуації (для вашої зручності наведемо цю інформацію в таблиці).

Таблиця 2. Які документи потрібні для оформлення відпустки

№ п/п	Категорія працівника	Документи, що подаються залежно від ситуації
1	2	3
<p>Увага! Подаються завжди незалежно від ситуації:</p> <p>1. Заява на відпустку.</p> <p>2. Документ, що підтверджує факт народження дитини: – або свідоцтво про народження дитини, видане органами РАЦС; – або документ, необхідний для державної реєстрації народження дитини</p>		
1	Батько дитини, який перебуває у зареєстрованому шлюбі з матір'ю дитини	Свідоцтво про шлюб (п. 6 Порядку № 693)
2	Батько дитини, який не перебуває у зареєстрованому шлюбі з матір'ю дитини, якщо вони спільно проживають , пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки	Довідка про реєстрацію місця проживання* (п. 7 Порядку № 693)
3	Баба, дід або інший повнолітній родич дитини, який фактично здійснює догляд за дитиною, батько якої є одиноким	<p>1. Заява батька дитини, у якій має бути зазначено:</p> <ul style="list-style-type: none"> – що батько не використав свою відпустку у зв'язку з народженням дитини; – хто саме з родичів фактично здійснює догляд за дитиною. <p>2. Документи, що підтверджують статус одинокого батька**. Це може бути:</p> <ul style="list-style-type: none"> – свідоцтво про смерть матері дитини; – рішення суду про позбавлення матері батьківських прав, про визнання її безвісно відсутньою або оголошення померлою (п. 8 Порядку № 693)
<p>* Очевидно, така довідка повинна підтверджувати факт спільного проживання з матір'ю дитини. Проте про це нічого не сказано в Порядку № 693. Можливо, із цього приводу будуть відповідні роз'яснення компетентних органів.</p> <p>** Одинокий батько – батько дитини, мати якої померла або згідно з рішенням суду позбавлена батьківських прав, визнана безвісно відсутньою або оголошена померлою, якщо ця дитина не була всиновлена іншою жінкою (п. 1 Порядку № 693).</p>		

1	2	3
4	Баба, дід або інший повнолітній родич дитини, який фактично здійснює догляд за дитиною, мати якої є одинокою	1. Заява матері дитини , у якій зазначено, хто з родичів фактично здійснює догляд за дитиною. 2. Документи, що підтверджують статус одинокої матері* . Це може бути: – копія витягу з Реєстру про державну реєстрацію народження дитини або довідки про народження із зазначенням відомостей про батька дитини зі слів матері відповідно до ст. 135 Сімейного кодексу**; – свідоцтво про смерть батька дитини; – рішення суду про позбавлення батька батьківських прав, визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим (п. 9 Порядку № 693)
5	Батько або інший родич дитини, який протягом трьох місяців із дня народження дитини був звільнений і знову працевлаштований	Довідка з попереднього місця роботи про те, що цьому працівникові відпустка у зв'язку з народженням дитини на підставі ст. 19 ¹ Закону № 504 не надавалася (складається в довільній формі) (п. 10 Порядку № 693)

* Одинока мати – жінка, в актовому записі про народження дитини якої відомості про чоловіка як батька дитини внесені в установленому порядку за її вказівкою; мати дитини, батько якої помер, згідно з рішенням суду позбавлений батьківських прав, визнаний безвісно відсутнім або оголошений померлим, якщо ця дитина не була усиновлена іншим чоловіком (п. 1 Порядку № 693).

** Це випадок, коли батько дитини не встановлений і запис про батька здійснюється за прізвищем і громадянством матері дитини, а ім'я і по батькові батька дитини записують за вказівкою матері.

На підставі поданих документів роботодавець видає **наказ** про надання відпустки. Наказ можна оформити за типовою формою № П-3, затвердженою наказом Держкомстату від 05.12.08 р. № 489, або ж у довільній формі із зазначенням усіх необхідних реквізитів (див. **зразок** у кінці консультації).

❓ Коли мають бути виплачені відпусткові в разі надання відпустки при народженні дитини?

Відпусткові мають бути виплачені працівникові **не пізніше третього дня** з дати початку відпустки (п. 12 Порядку № 693). Наприклад, працівник Марусенко Д. Р. (див. зразок) повинен отримати відпусткові не пізніше 15 липня.

Відповідаємо на ваші запитання

Будь-яке нововведення викликає безліч запитань на практиці. Сьогодні ми відповімо на три найгарячіших запитання, поставлені нашими читачами.

❓ 1. Дитина в нашого працівника народилася в червні 2021 року, тобто вже після дати набуття чинності Закону № 1402, але Порядок № 693 до цього моменту ще не почав діяти. Чи можемо ми зараз надати соціальну відпустку такому батькові?

Так, протягом 3 місяців із дати народження дитини, але щоб останній день відпустки не вийшов за 104-денний період із дати народження малюка (п. 4 Порядку № 693).

До речі, той факт, що на дату народження дитини Порядок № 693 ще не був затверджений і не набув чинності, тут ролі не відіграє. Адже норма ст. 19¹ Закону № 504 вже була чинною, а отже, і право на відпустку в цього працівника є.

❓ 2. У нашого працівника народилися двійнята. Якої тривалості має бути надана йому відпустка – 14 к. д. чи в разі народження двійнят тривалість відпустки має подвоюватися?

Цей працівник має право розраховувати на відпустку тривалістю до 14 к. д. У п. 11 Порядку № 693 прямо сказано, що у випадку народження двох і більше дітей від однієї вагітності тривалість відпустки не збільшується.

❓ 3. Хто та як нестиме відповідальність, якщо заява від одинокого батька або від одинокої матері виявиться недостовірною (наприклад, стосовно того, хто фактично здійснює догляд за дитиною) і баба або дід дитини незаконно отримають цю відпустку? Або ж якщо у заяві одинокий батько неправдиво зазначить, що не використав відпустку, а сам її використав?

У законодавстві із цього приводу нічого не сказано. Тому поки що не зрозуміло, кого та як можуть покарати за такі хитрощі. Але принаймні закон не зобов'язує роботодавця перевіряти, хто фактично здійснює догляд за новонародженою дитиною, а також використав батько відпустку чи ні (це на совісті батька, який написав неправдиву заяву). Для роботодавця ж важливо, щоб наявними були всі документи, необхідні для надання цієї відпустки працівникові.

ЗРАЗОК

Приватне підприємство «Морський бриз»
Код ЄДРПОУ 12312345

Наказ № 77-К

12.07.21 р.

м. Одеса

Про надання соціальної відпустки Марусенку Д. Р.

1. Надати заступнику головного бухгалтера Марусенку Денису Романовичу соціальну відпустку при народженні дитини на підставі ст. 19¹ Закону України від 15.11.96 р. № 504/96-ВР «Про відпустки» на 14 календарних днів з 12 липня 2021 року по 25 липня 2021 року.

2. Бухгалтерії нарахувати та виплатити заробітну плату за час відпустки відповідно до вимог законодавства.

Підстави:

1. Заява Марусенка Д. Р.
2. Свідоцтво про народження від 05.07.21 р., серія І-ФП № 321321.

Директор ПП «Морський бриз» (підпис) А. А. Коваленко

З наказом ознайомлений (підпис) Д. Р. Марусенко

№ 28 (2053), 19 липня 2021 р.

Засновник:

ТОВ «Баланс-Клуб»
© ТОВ «Баланс-Клуб»

Видається з 26.06.94 р.

Почесна грамота Кабінету Міністрів України і Почесний знак «За значний внесок у розвиток видавничої справи і високий професіоналізм»

Міжнародна нагорода ім. Луки Пачолі «За професійний внесок у відродження економіки та ефективне використання фінансових механізмів»

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Україна, 49047, м. Дніпро, пров. Верстатобудівельний, 4

Багатоканальний тел./факс: (056) 370-44-25.

E-mail для запитань читачів: otvet@balance.ua

Web-сервер: http://www.balance.ua

E-mail для пропозицій: office@balance.ua

E-mail для листування із членами Клубу: club@balance.ua

E-mail для замовлення передплати: podpiska@balance.ua

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ В КИЄВІ:

Україна, 03150, м. Київ, вул. Василя Тютюнника, 37/1,
секція 2, офіс 2109/2110. E-mail: office@balance.kiev.ua

ПЕРЕДПЛАТНІ ІНДЕКСИ:

російською мовою – 33684, українською мовою – 40418

Ідейний натхненник – ПОЗОВ Аполлон Харалампійович – генеральний директор Видавничо-консалтингової компанії «Баланс-Клуб», кандидат економічних наук, голова Всеукраїнського бухгалтерського клубу, член Методологічної ради з питань бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України.

Головний редактор Зінаїда ОМЕЛЬНИЦЬКА

Випускаючий редактор Анна ТРЕТЬЯКОВА

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Позов А. Х., Гуня В. О., Гуцайлюк З. В., Дрозд І. К., Кузьмінський Ю. А., Петрик О. А., Савчук Н. В., Швець В. Г.

Інформаційна підтримка – системи ЛІГА:ЗАКОН

Мережі ділової інформації ЛІГАБізнесІнформ.

Тел. (044) 538-01-01. www.liga.net

Реєстраційне свідоцтво серії КВ № 2639 від 20.06.97 р.

Авторські матеріали проходять відбір і рецензування.

Рукописи не повертаються. Редакція залишає за собою право редагування авторських робіт.

Інформація, розміщена на сторінках газети «БАЛАНС» з позначкою виходить на правах реклами. Відповідальність за зміст рекламних матеріалів несе рекламодавець.

Відтворення в будь-якому вигляді матеріалів газети допускається тільки за письмовою згодою редакції.

Кольороподіл і друк друкарні ТОВ «Український газетний синдикат», тел. (044) 457-36-86.

Формат 60x84 1/8. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 3,72.

Підписано до друку 13.07.21 р. Загальний тираж газети 68 900 прим.

Ціна договірна.